

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset
- Lautamiespäivät 22.3.2024, Tampere
- Erikoissyöttäjä Leena Koivuniemi

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- Säännökset voimaan 1.1.2023
- Olennaisimmat muutokset
- Muutoksen tavoitteet
- Aiemman sääntelyn ongelmia
- Yksittäisiä säännöksiä

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- Olennaisimmat muutokset:
- Aikuisiin kohdistuvat rikokset pohjautuvat vapaaehtoisuuteen
- Aikuisiin ja lapsiin kohdistuviin rikoksiin sovelletaan eri säännöksiä
- Seksuaalisten kuvien ja videoiden levittämistä ja hallussapitoa koskevat säännökset siirretty rikoslain 17 luvusta 20 lukuun
- Seksuaalisen ahdistelun soveltamisalaa laajennettu muuhunkin toimintaan kuin kosketteluun
- Sukupuoliyhteyden määritelmää laajennettu
- Rangaistuksia kovennettu jossain määrin

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- Uudistuksen tavoitteet:
- Vahvistaa seksuaalisen itsemääräämisoikeuden suojaa
- Aikuisiin kohdistuvat seksuaalirikokset nähtävä erityisesti loukkauksina seksuaalista itsemääräämisoikeutta kohtaan sekä ihmisoikeusloukkauksina
- Turvata lasten henkilökohtaista koskemattomuutta ja turvata lasten terveyttä ja henkilökohtaista kehitystä
- Selkiyttää seksuaalirikoksia koskevia säännöksiä
- Rangaistusasteikkojen koventaminen erityisesti lapsiin kohdistuvissa rikoksissa

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- Aiemman sääntelyn ongelmia:
- RL 20 lukua muutettu osittain useassa eri vaiheessa, luku ei enää yhtenäinen kokonaisuus
- Väkivaltapohjaisuus usein keinotekoista
- Yllätyksellinen teko, jäätyminen ja valta-aseman väärinkäyttö vaikeita sovittaa aiempaan tunnusmerkistöön
- Pelkotilan näyttövaikeudet
- Lapset ja vapaaehtoisuuden käsite
- Kansainvälisten velvoitteiden ja suositusten noudattaminen

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- Yksittäisiä säännöksiä:

- 1 § Raiskaus:

-”Joka on sukupuoliyhteydessä sellaisen kanssa, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti, on tuomittava raiskauksesta...”

”Henkilön osallistumista ei ole pidettävä vapaaehtoisena, jos

1) hän ei ole sanallisesti, käytöksellään tai muulla tavalla ilmaissut osallistuvansa siihen vapaaehtoisesti;”

-2) ja 3)kohta vastaavat suunnilleen aikaisempia väkivallan ja uhkauksen käyttöä ja avuttoman tilan hyväksikäyttöä

-3) kohtaan kuitenkin lisätty avuttoman tilan luoja myös tilanteen äkillisyys ja erityisen valta-aseman vakava väärinkäyttö

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- säännös laajentaa jonkin verran soveltamisalaa aikaisempaan verrattuna
- olennaisinta vapaaehtoisuus ja kyky ja mahdollisuus sen ilmaisemiseen

- 2 §: Törkeä raiskaus:

- kvalifiointiperusteeksi lisätty vakavan väkivallan käyttö (sisältää myös ampuma-aseen tai teräaseen käytön ja sillä uhkaamisen)
- alle 18-vuotiasta uhria koskeva kvalifiointiperuste koskee nyt yleensä 16-17 uhria, koska alle 16-vuotiaita uhreja koskevat eri säännökset

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- 3 §: Seksuaalinen kajoaminen:
 - vastaa pitkälti entistä pakottamista seksuaaliseen tekoon
 - vapaaehtoisuus määritelty kuten 1 §:n raiskauksessa
- 4 §: Törkeä seksuaalinen kajoaminen:
 - uusi säännös
 - kvalifiointiperusteet suunnilleen samat kuin törkeässä raiskauksessa
 - haluttiin säätää törkeä tekomuoto, koska seksuaaliset teot saattavat olla hyvin lähellä sukupuoliyhteyttä ja siten vakavuudeltaan näihin melko rinnastettavissa

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- 5 § Seksuaalinen hyväksikäyttö:
 - vastaa suunnilleen aiempaa seksuaalista hyväksikäyttöä
 - pieniä muutoksia, kuten taivuttaminen poistettu, riippuvaisen aseman hyväksikäyttö korvattu erityisen valta-aseman väärinkäytöllä
- 6 §: Seksuaalinen ahdistelu
 - vastaa suunnilleen aiempaa 5a §:ssä kuvattua seksuaalista ahdistelua
 - soveltamisalaa kuitenkin laajennettu koskemaan muutakin seksuaalista tekoa kuin koskettelua
 - teon on kuitenkin vakavuudeltaan oltava rinnastettavissa kosketteluun
 - soveltamisalan laajennus ilmentää ankaroitunutta ajattelua seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkauksia kohtaan

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

7 §: Seksuaalisen kuvan luvaton lähettäminen

- uusi säännös
- koskee kuvan esittämistä tai levittämistä
- edellyttää seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkaamista

- 8 §: Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö

- vastaa suunnilleen aiempaa säännöstä

- 9 §: Korvauksen tarjoaminen nuoreen kohdistuvasta seksuaalisesta teosta

- vastaa suunnilleen aiempaa 8a §:n mukaista seksuaalipalvelujen ostamista nuorelta

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- 10 §: Paritus
 - vastaa suunnilleen aiempaa 9 §:n mukaista paritusta
- 11 §: Törkeä paritus
 - vastaa aiempaa 9a §:n mukaista törkeää paritusta

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- 12 §: Lapsenraiskaus
 - vastaa osittain aiempaa 7 §:n mukaista törkeää lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä
 - kuitenkin kyseessä oltava sukupuoliyhteys
 - ei vapaaehtoisuuden arviointia
 - suojaikäraja 16 vuotta
 - sovelletaan myös 16-17- vuotiaisiin kohdistuneisiin tekoihin, jos tekijä on lapsen vanhempi tai siihen rinnastettavassa asemassa lapseen nähden
 - enää ei vaadita yhdessä asumista
 - rangaistusasteikko 2-10 vuotta vankeutta

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- 13 §: Törkeä lapsenraiskaus:

- vastaa suunnilleen 7b §:n mukaista törkeää lapsenraiskausta

- Kvalifiointiperusteet vastaavat osittain aiemman törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ja törkeän raiskauksen kvalifiointiperusteita

- Rangaistusasteikko 4-12 vuotta vankeutta

14 §: Seksuaalinen kajoaminen lapseen

- vastaa suunnilleen aiempaa 6 §:n mukaista lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä

- ei kuitenkaan sovellu, jos kyseessä on sukupuoliyhteys

- sovelletaan myös 16-17- vuotiaisiin kohdistuneisiin tekoihin, jos tekijä on lapsen vanhempi tai siihen rinnastettavassa asemassa lapseen nähden

- enää ei vaadita yhdessä asumista

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- 15 §: Törkeä seksuaalinen kajoaminen lapseen
 - uusi säännös
 - kvalifiointiperusteet yhdistelmä törkeän lapsenraiskauksen ja törkeän seksuaalisen kajoamisen kvalifiointiperusteista

- 16 §: Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö
 - uusi säännös
 - sovelletaan, jos lapsenraiskaus tai lapsen seksuaalinen kajoaminen on tehty ottaen huomioon lapsen ja tekijän ikä, kypsyys ja suhde sekä muut teko-olosuhteet, kokonaisuutena arvostellen teon vakavuutta vähentävien seikkojen vallitessa
 - soveltamisala aika rajattu

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- 17 §: Rajoitussäännös
 - vastaa aiempaa 7 a §:ssä tarkoitettua rajoitussäännöstä
- 18 §: Lapsen houkutteleminen seksuaalisiin tarkoituksiin
 - vastaa aiempaa 8 b §:ssä tarkoitettua lapsen houkuttelua seksuaalisiin tarkoituksiin (nyt kuitenkin riittää sekin, että tarkoituksena on ollut valmistaa vain yksi kuva)

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- 19 §: Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan levittäminen
- 20 §: Törkeä lasta seksuaalisesti esittävän kuvan levittäminen
- 21 §: Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapito
 - vastaavat asiallisesti pienin poikkeuksin aiempia rikoslain 17 luvun 18 §:ssä, 18a §:ssä ja 19 §:ssä tarkoitettuja sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittämistä, sen törkeää tekemuotoa ja sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapitoa
 - sanamuotoa muutettu teon tarkoitusta (lasten suojeleminen seksuaalisilta ja vahingoittavilta teoilta) paremmin vastaavaksi
 - koskee nyt myös vain yhdenkin kuvan levittämistä

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

- 22 §: Lasta seksuaalisesti esittävän esityksen seuraaminen
 - vastaa aiempaa 8 c §:ssä tarkoitettua sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta koskevan esityksen seuraamista
 - sanamuotoa muutettu teon tarkoitusta (lasten suojeleminen seksuaalisilta ja vahingoittavilta teoilta) paremmin vastaavaksi
- 23 §: Määritelmä
 - sukupuolilyhteyden määritelmää laajennettu koskemaan myös peräaukon tai sukuelimen koskettelua sukuelimellä tai suulla
- 25 §: Oikeushenkilön rangaistusvastuu
 - vastaa suunnilleen aiempaa sääntelyä 20 luvussa ja 17 luvussa

Rikoslain 20 luvun keskeiset muutokset

-

Kiitos

SUOMEN
LAKI

RIKOSOIKEUS

S JA OIKEUDENKA

SUOMEN
LAKI

